# MANTEL

| | | | |
|---|---|---|---|
| datum b. en w. | 24 juni 2008 | | |
| dienst: | Dienst Stad | telefoonnummer: | [redacted] |
| afdeling: | DS/Beleid | registratienummer: | S0806794 |
| steller: | [redacted] | | |
| portefeuille: | Cultuur en Monumentenzorg | | |
| voor: | Burgemeester en Wethouders | | |

**Overgelegde stukken:**
Advies CWM Fase II
Lijst Zienswijzen Fase II
Lijst objecten Fase II
Nota van Zienswijzen Fase II
[redacted]

**Overleg gevoerd met:**
Commissie Welstand en Monumenten
Eigenaren potentiële monumenten FASE II
[redacted]

**motivering:** Het besluit is vertrouwelijk tot het moment dat de betrokken eigenaren schriftelijk op de hoogte zijn gesteld.

**onderwerp:**

Aanwijzing gemeentelijke monumenten FASE II

**voorgestelde beslissing:**

1. De in FASE II genoemde objecten aan te wijzen als gemeentelijk monument, met uitzondering van de vijf objecten waarop de Commissie voor Welstand en Monumenten een negatief advies heeft afgegeven, het object aan de Eikenlaan 57, waarvoor het besluit tot na een hoorzitting wordt uitgesteld alsmede het kerkgebouw aan de Taludweg 35a-b, waarvoor het besluit tot FASE IV wordt uitgesteld.
2. De concept-redengevende omschrijvingen definitief vast te stellen, met inachtneming van de door de Commissie voor Welstand en Monumenten voorgestelde aanpassingen.
3. Door middel van een raadsinformatiebrief de raad over dit besluit te informeren.
4. Het besluit vertrouwelijk te verklaren tot het moment dat de eigenaren hiervan op de hoogte zijn gebracht.
5. De termijn waarin men bezwaar kan maken te verlengen tot 6 weken na het zomerreces.

**GS akkoord met doorzending naar pho:**

**paraaf portefeuillehouder:**

akkoord / ~~niet akkoord~~

*nog niet vastgesteld*

**MONUMENTENKAMER**

**Advies aanwijzingen gemeentelijke monumenten, fase II**

De commissie stemt in met de aanwijzing van 157 objecten in de nota "Voornemen tot aanwijzing gemeentelijke monumenten fase II" opgenomen panden. 5 objecten voldoen door nieuwe informatie niet meer aan de gestelde criteria. De commissie heeft kennis genomen van de ingediende zienswijzen. Hieronder volgt een korte reactie van de commissie in de situaties waarbij door de eigenaren inhoudelijke opmerkingen zijn gemaakt.

GMH0566 Taludweg 23-25
De voorgestelde aanpassingen in de redengevende omschrijving aanbrengen. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH0568 kerk Taludweg 35a-b
De commissie waardeert het object als gemeentelijk monument ondanks de aanpassingen aan interieur en achterzijde. Indien de uitbouw alsnog wordt gerealiseerd, zal dit een dusdanige aantasting van de linkerzijgevel tot gevolg hebben dat niet langer sprake kan zijn van voldoende monumentale waarden om de status van gemeentelijk monument te rechtvaardigen.

GMH0721 Berkenlaan 8
De herbouw van grote delen van het object leiden ertoe dat er niet langer sprake is van architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden waarop een bescherming als gemeentelijk monument op kan worden gebaseerd.

GMH0722 Berkenlaan 9
De aanpassingen aan delen van het object leiden ertoe dat er niet langer sprake is van architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden waarop een bescherming als gemeentelijk monument op kan worden gebaseerd.

GMH0736 Bosdrift 56-64
Het is inderdaad te betreuren dat de hoekwoning indertijd gesloopt is. Indien het complex toen bescherming had genoten was de sloop niet doorgegaan. Het overgebleven deel is voldoende gaaf, om in aanmerking te komen voor de status van gemeentelijk monument.

GMH0741 Busken Huetplein 1-15
De oost/ en westzijde van het Busken Huetplein zijn ten opzichte van de noord/ en zuidzijde zowel in gevelopbouw als in kappenstructuur verbijzonderde samengestelde objecten. De beperkte aanpassingen aan de gevelopeningen brengen geen grote aantasting hiervan teweeg.

GMH0852 't Hoogt 8
Hoewel het object 't Hoogt 8 op een historisch belangwekkende stedenbouwkundige locatie is gesitueerd, is het object in de loop der tijd dermate aangetast, dat niet langer sprake is van architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden waarop een bescherming als gemeentelijk monument op kan worden gebaseerd.

GMH0853 Hoorneboeg 8
De beschrijving van de theekoepel dient te worden aangepast, maar de theekoepel is, gelet op de nog resterende hoofdconstructie, een kenmerkend onderdeel en behoort in de beschrijving thuis.

GMH0854 Hoorneboeg 7
De volgorde van bouw in de omschrijving dient te worden aangepast. De houten schuur is een kenmerkend onderdeel van het ensemble van verschillende gebouwen op het voormalige landgoed. De houten schuur dient niet van de redengevende beschrijving verwijderd te worden.

GMH0975 Nassaulaan 21-23
De aanpassingen aan de gevel zijn niet van die aard dat het gehele object buiten de criteria van de monumentenstatus valt. De beschrijving dient wel te worden aangepast.

GMH1034 Soestdijkerstraatweg 9
De vroegere datering leidt er inderdaad toe dat de samenhang in tijd in relatie tot de belendende panden niet van toepassing is. De vroege datering leidt er echter toe dat dit object in de ruimtelijke ontwikkeling van Hilversum een belangrijke rol heeft gespeel. De aanpassing van de beschrijving heeft geleid tot een verschuiving in de waardering. De waardering is echter nog steeds sterk genoeg om bescherming als gemeentelijk monument te rechtvaardigen.

GMH1038 Soestdijkerstraatweg 30-30a
De aanpassingen aan delen van het object leiden ertoe dat er niet langer sprake is van architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden waarop een bescherming als gemeentelijk monument op kan worden gebaseerd.

GMH1057 Soestdijkerstraatweg 99
De waardering in de concept-redengevende beschrijving onderstreept de commissie. De omschrijving dient wel te worden aangepast. Aangezien de aantastingen zich in hoofdzaak aan de achterzijde bevinden heeft de aanpassing van de beschrijving niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1064 Tolhuis Soestdijkerstraatweg 170
De omschrijving dient te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1074 Sparrenlaan 26
De omschrijving dient te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1090 Surinamelaan 21
De omschrijving dient te worden aangepast. De ensemblewaarde is als gevolg van de nieuwbouw inderdaad afgenomen. De architectuurhistorische waarde blijft echter overeind staan, aangezien de genoemde aantastingen als zeer ondergeschikt worden aangemerkt. Bovendien kunnen ten aanzien van monumenten passende en afdoende energiemaatregelen worden genomen.

GMH1092 Surinamelaan 30
De uitbouw is op een dusdanige sobere wijze gepositioneerd ten opzichte van het hoofdgebouw, dat de architectuurhistorische waarde niet wordt aangetast. Het interieur wordt niet in de beschrijving genoemd en valt buiten de bescherming.

GMH1097 Utrechtseweg 8
Een functiewijzing heeft op zich geen invloed op de monumentale waarden. Het gaat er om of aan de vormen van het object de oorspronkelijke functie kan worden afgelezen. Bij dit object is hiervan zeker sprake.

GMH1099 Utrechtseweg 11
De omschrijving dient naar aanleiding van de opmerking van de eigenaar te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1149 Waldecklaan 9-15, GMH1150 Waldecklaan 25-33, GMH1152 Waldecklaan 35-55
De waarde van het woningbouwblok is onder andere gelegen in de samenhang met de twee vergelijkbare blokken, waarbij de in de drie blokken aanwezige aanpassingen in gevelopeningen, dakkapellen en kleurstellingen, als ondergeschikt dienen te worden geacht, aangezien de hoofdvorm en kenmerkende detaillering in grote mate nog aanwezig is. De beschrijvingen dienen wel nader te worden gepreciseerd. Bovendien is het instrument van de monumentenstatus een relevant onderdeel om behoud voor de langere termijn te bewerkstelligen.

GMH1160 Nassaulaan 29
De omschrijving dient naar aanleiding van de opmerking van de eigenaar te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1221 Utrechtseweg 195
Hoewel het hoofdgebouw helaas is gesloopt is nog wel de bijzondere tuinaanleg naar ontwerp van D.F. Tersteeg aanwezig. De tuinmanswoning vormt samen met deze tuin een kenmerkend overblijfsel van het landgoed. De aantastingen van het gebouw zijn ondergeschikt van aard.

GMH1282 Noodweg 1
Het kleinschalige object is kwetsbaar vanwege de sobere bouwwijze. De bescherming dient zich uit te strekken tot het gehele object, waarbij moet worden aangegeven welke zaken van recentere datum zijn en buiten de bescherming vallen. De belangrijkste waarde is gelegen in haar cultuurhistorische waarde. Uitbreiding van het object is ons inziens niet uitgesloten. Op basis van een zorgvuldig bouwhistorisch onderzoek kan tot een goede strategie worden gekomen. De CWM zal uiteraard bij haar advisering rekening houden met de later aangebrachte onderdelen. De CWM adviseert de zonnepanelen niet op het te beschermen object te plaatsen, maar op het er achtergelegen bijgebouw. Verder adviseert de CWM het bakhuis in de redengevende beschrijving op te nemen.

GMH1287 Oude Amersfoortseweg 75
De omschrijving dient naar aanleiding van de opmerking van de eigenaar te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1288 Oude Amersfoortseweg 79, 85
De voorgestelde bescherming heeft betrekking op de beschreven onderdelen. Hoewel de gevels en kap op onderdelen wijzigingen hebben ondergaan is de hoofdvorm, maatvoering, bouwwijze, materialisering en detaillering ruim voldoende bewaard gebleven om het object als voldoende gaaf aan te kunnen merken.

GMH1289 Oude Amersfoortseweg 80
Gelet op de bijzondere situatie waarin een deel van het glas is vervangen door dubbel glas en een deel niet, wat als gevolg heeft dat het object inboet aan samenhang, kan bij uitzondering ook de overige enkel glasvensters vervangen worden.

GMH1305 Utrechtseweg 43
De omschrijving dient naar aanleiding van de opmerking van de eigenaar te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1315 Dahliastraat 13-23
De waardering voor het samengestelde object is gelegen in de mate van gaafheid en architectonische detaillering van het volledige object zoals beschreven in de redengevende beschrijving. De genoemde aantasting is aanzienlijk, maar is ondergeschikt in relatie tot het totaal.

GMH1362 Heigalerij, Van Hogendorplaan
De omschrijving dient naar aanleiding van de opmerking van de eigenaar te worden aangepast. De aanpassing van de beschrijving heeft niet geleid tot een aanpassing in de waardering.

GMH1386 Violenstraat 76
Het pand heeft diverse aantastingen ondergaan, waarbij onder andere de achtergevel en een deel van de rechterzijgevel is verwijderd. De kerk kan niet langer worden aangemerkt als potentieel gemeentelijk monument. Bij eventuele herontwikkeling van het perceel het object zou moeten worden getracht het object in te passen.

# Fase 2 Aanwijzingstraject gemeentelijke monumenten

Aantal: 155

| | | | |
|---|---|---|---|
| GMH0394 | Melkpad 29 | 1901 | villa |
| GMH0566 | Taludweg 23-25 | 1906 | woonhuis |
| GMH0570 | Taludweg 69 | 1920 | woonhuis |
| GMH0691 | Alexanderlaan 5 en 7 | 1904 | villa |
| GMH0692 | Alexanderlaan 14 en 16 | 1904 | villa |
| GMH0693 | Alexanderlaan 18 en 20 | 1904 | villa |
| GMH0694 | Alexanderlaan 22 | 1920 | landhuis |
| GMH0697 | Oude Amersfoortseweg 8-10 | 1904 | herenhuis |
| GMH0701 | Oude Amersfoortseweg 40-42 | 1921 | woonhuis |
| GMH0714 | Arubalaan 6 | 1928 | landhuis |
| GMH0715 | Arubalaan 7 | 1937 | landhuis |
| GMH0724 | Berkenlaan 12 | 1917 | landhuis |
| GMH0735 | Bosdrift 10, 10a en 10b met garage | 1935 | woonhuis |
| GMH0736 | zes woningen op de Bosdrift 56-64 | 1921 | middenstands |
| GMH0737 | zes woningen op de Bosdrift 66-76 | 1921 | middenstands |
| GMH0740 | 11 rijtjeswoningen aan het Busken Huetplein | 1928 | woonhuis |
| GMH0741 | 8 rijtjeswoningen aan het Busken Huetplein 1- | 1929 | woonhuis |
| GMH0750 | Curacaolaan 28 | 1920 | landhuis |
| GMH0751 | Curacaolaan 30 | 1934 | landhuis |
| GMH0760 | Emmastraat 39-41 | 1903 | herenhuis |
| GMH0761 | Emmastraat 43-45 | 1903 | herenhuis |
| GMH0762 | Emmastraat 47 | 1903 | herenhuis |
| GMH0763 | N.H. kerk Diependaalselaan 138 | 1924 | kerk |
| GMH0771 | Eikbosserweg 195 | 1926 | landhuisje |
| GMH0772 | Eikenlaan 1 | 1927 | landhuis |
| GMH0774 | Eikenlaan 39 | 1927 | landhuis |
| GMH0776 | Eikenlaan 44 | 1921 | blokhut |
| GMH0779 | Eikenlaan 59 | 1920 | woonhuis |
| GMH0780 | Eikenlaan 61 en 63 | 1922 | villa |
| GMH0787 | Emmastraat 35-37 | 1905 | villa |
| GMH0789 | Emmastraat 49 | 1903 | woonhuis |
| GMH0790 | Emmastraat 51 | 1897 | villa |
| GMH0791 | Emmastraat 53 | 1897 | villa |
| GMH0792 | Emmastraat 54a/54b | 1885 | villa |
| GMH0793 | Emmastraat 55 | 1898 | villa |
| GMH0794 | Emmastraat 57 | 1898 | villa |
| GMH0795 | Emmastraat 59 | 1898 | woonhuis |
| GMH0796 | Emmastraat 61 en Sophialaan 1 | 1887 | villa |
| GMH0840 | 8 woningen Van der Helstlaan 11-25 | 1927 | woonhuis |
| GMH0846 | Hollandselaan 7-9 | 1904 | villa |
| GMH0851 | 't Hoogt 6 | 1924 | landhuis |
| GMH0853 | Hoorneboeg 5 | 1875 | gastenverblijf |
| GMH0854 | Hoorneboeg 7 | 1881 | tuinmanswoni |
| GMH0856 | Hyacintenlaan 90 en 92 | 1906 | woonhuis |
| GMH0857 | Hyacintenlaan 4 | 1902 | herenhuis |
| GMH0858 | Hyacintenlaan 94 en 96 | 1906 | woonhuis |
| GMH0862 | Julianalaan 1 | 1914 | villa |
| GMH0863 | Julianalaan 9-11 | 1912 | villa |
| GMH0864 | Julianalaan 15 | 1911 | villa |
| GMH0900 | J.H.B. Koekkoekstraat 61 en 63 | 1899 | herenhuis |
| GMH0901 | Neuweg 85 en J.H.B. Koekoekststraat 65 | 1899 | herenhuis |
| GMH0907 | Koningsstraat 15 | 1895 | villa |
| GMH0916 | Laapersweg 1 | 1927 | landhuis |
| GMH0917 | Laapersweg 3 | 1928 | landhuis |
| GMH0919 | Laapersweg 14 | 1926 | landhuis |
| GMH0920 | Laapersweg 16 | 1927 | landhuis |
| GMH0921 | Laapersweg 24 | 1924 | landhuis |
| GMH0930 | school Eemnesserweg 7a en Larenseweg 28a | 1921 | school |
| GMH0932 | Sigarenfabriek Larenseweg 38 | 1909 | sigarenfabriek |
| GMH0941 | Larixlaan 1 | 1914 | villa |
| GMH0945 | Larixlaan 10 | 1930 | landhuis |
| GMH0946 | Larixlaan 12 | 1918 | landhuis |
| GMH0975 | Nassaulaan 21-23 | 1892 | villa |
| GMH0977 | Nassaulaan 24, 24a, 24b | 1899 | villa |

| | | | |
|---|---|---|---|
| GMH0978 | Nassaulaan 25 | 1894 | villa |
| GMH0995 | school Neuweg 357 | 1929 | school |
| GMH1006 | Plataanweg 7 | 1937 | landhuis |
| GMH1028 | tolhuis Schuttersweg 113 | | tolhuis |
| GMH1030 | tolhuis Soestdijkerstraatweg 2 | 1900 | tolhuis |
| GMH1033 | Soestdijkerstraatweg 6 | 1894 | villa |
| GMH1034 | Soestdijkerstraatweg 9 | 1867 | villa |
| GMH1035 | Soestdijkerstraatweg 12 | 1894 | villa |
| GMH1039 | Soestdijkerstraatweg 39 | 1898 | villa |
| GMH1041 | Soestdijkerstraatweg 43 | 1896 | villa |
| GMH1042 | Soestdijkerstraatweg 46 | 1910 | villa |
| GMH1043 | Soestdijkerstraatweg 51 en 53 | 1926 | landhuis |
| GMH1044 | Soestdijkerstraatweg 52 | 1899 | villa |
| GMH1053 | Soestdijkerstraatweg 86 | 1903 | villa |
| GMH1057 | Soestdijkerstraatweg 99 | 1905 | villa |
| GMH1060 | Soestdijkerstraatweg 131 | 1875 | dienstwoning |
| GMH1061 | klooster Soestdijkerstraatweg 151 | 1953 | klooster |
| GMH1062 | Sculptuur bij Soestdijkerstraatweg 151 | 1950 | sculptuur |
| GMH1063 | Soestdijkerstraatweg 153-155 | 1913 | koetshuis |
| GMH1064 | tolhuis Soestdijkerstraatweg 170 | 1895 | tolhuis |
| GMH1069 | Sparrenlaan 1 | 1931 | landhuis |
| GMH1070 | Paarestallen Sparrenlaan 16 | 1917 | paardenstallen |
| GMH1072 | Sparrenlaan 24 | 1919 | landhuis |
| GMH1073 | Sparrenlaan 25 | 1924 | landhuis |
| GMH1074 | Sparrenlaan 26 | 1929 | landhuis |
| GMH1089 | Surinamelaan 15 | 1908 | villa |
| GMH1090 | Surinamelaan 21 | 1918 | landhuis |
| GMH1092 | Surinamelaan 30 | 1950 | villa |
| GMH1096 | Utrechtseweg 5 | 1898 | villa |
| GMH1097 | Utrechtseweg 8 | 1900 | villa |
| GMH1098 | Utrechtseweg 10 | 1902 | villa |
| GMH1099 | Utrechtseweg 11 | 1895 | villa |
| GMH1101 | Utrechtseweg 20 | 1899 | villa |
| GMH1103 | Utrechtseweg 33 | 1909 | landhuis |
| GMH1104 | Utrechtseweg 42 | 1904 | villa |
| GMH1106 | Utrechtseweg 47 | 1910 | landhuis |
| GMH1108 | Utrechtseweg 50 | 1913 | landhuis |
| GMH1109 | Utrechtseweg 51 | 1910 | villa |
| GMH1116 | Utrechtseweg 60 | 1950 | villa |
| GMH1118 | Utrechtseweg 63 | 1911 | landhuis |
| GMH1120 | Utrechtseweg 89b | 1929 | villa |
| GMH1124 | Utrechtseweg 107 | 1927 | landhuis |
| GMH1126 | Utrechtseweg 119 | 1935 | landhuis |
| GMH1135 | Boerderij aan rand Corversbos, Vaartweg 200 | 1895 | boerderij |
| GMH1139 | Vermeerlaan 46-52 | 1923 | woonhuis |
| GMH1141 | brandspuithuisje, Violenstraat 7 | 1903 | brandspuithuisje |
| GMH1144 | Vosmaerlaan 1+3. 5+7, 9+11 | 1928 | woonhuis |
| GMH1149 | Waldecklaan 9-15 | 1921 | woonhuis |
| GMH1150 | Waldecklaan 25-33 | 1921 | woonhuis |
| GMH1151 | Waldecklaan 32-36 | 1921 | woonhuis |
| GMH1152 | 11 woningen Waldecklaan 35-55 | 1921 | woonhuis |
| GMH1155 | Nassaulaan 27 | 1903 | villa |
| GMH1160 | Nassaulaan 29 | 1903 | villa |
| GMH1162 | Wernerlaan 18-20 | 1916 | woonhuis |
| GMH1164 | Wernerlaan 21 | 1920 | landhuis |
| GMH1165 | Wernerlaan 22 | 1917 | landhuis |
| GMH1166 | Wernerlaan 50 en Frans Halslaan 27 | 1922 | villa |
| GMH1167 | Wernerlaan 41 en 43 | 1919 | villa |
| GMH1186 | Bosdrift 26 en 28 | 1905 | woonhuis |
| GMH1187 | Bosdrift 30 en 32 | 1905 | woonhuis |
| GMH1202 | Wernerlaan 39 met Hollandselaan 28 | 1904 | villa |
| GMH1219 | Boerderij, Utrechtseweg 160 | 1845 | boerderij |
| GMH1221 | Utrechtseweg 195 | 1921 | tuinmanswoning |
| GMH1224 | Utrechtseweg 253 | 1925 | landhuis |
| GMH1231 | Egelantierstraat 39-45 | 1906 | woonhuis |
| GMH1232 | sluiswachterswoning, Egelshoek 3 | 1842 | sluiswachterswo |
| GMH1233 | boerderij, Egelshoek 4 | 1800 | boerderij |
| GMH1234 | Boerderij, Egelshoek 6/6a | 1895 | boerderij |
| GMH1240 | school, Frans Halslaan 70 | 1909 | school |
| GMH1265 | Julianalaan 1a en 3 | 1905 | villa |
| GMH1282 | 'Klein Einde Gooi', Noodweg 1 | 1855 | woonhuis |

| | | | |
|---|---|---|---|
| GMH1283 | Noodweg 43-45 | 1909 | landhuis |
| GMH1286 | Oude Amersfoortseweg 69 | 1900 | villa |
| GMH1287 | Oude Amersfoortseweg 75 | 1890 | villa |
| GMH1288 | Kweekschool Oude Amersfoortseweg 79, 85 | 1907 | school |
| GMH1289 | Oude Amersfoortseweg 80 | 1899 | villa |
| GMH1305 | Utrechtseweg 43 | | tuinmanswoning |
| GMH1308 | Exercitieloods, Noodweg 37 | 1941 | exercitieloods |
| GMH1313 | Noodweg 98 | 1949 | woonhuis |
| GMH1315 | Dahliastraat 13-23 | 1908 | woonhuis |
| GMH1336 | Kerk, Frederik van Eedenlaan 15 - B. Wolfflaan | 1955 | kerk |
| GMH1349 | uitkijktoren, Smithuyserbosch | 1938 | uitkijktoren |
| GMH1350 | Soestdijkerstraatweg 27 | 1911 | landhuis |
| GMH1358 | Utrechtseweg 257 | 1932 | landhuis |
| GMH1361 | Bethlehemkerk, Loosdrechtseweg 263 | 1959 | kerk |
| GMH1362 | Heigalerij, Van Hogendorplaan 20a-74, 14 winkels en 15 woningen | 1955 | winkelcentrum |
| GMH1365 | buitenwoonhuis, Laan van Einde Gooi 4 | 1855 | buitenwoonhuis |
| GMH1366 | Boerderij, Laan van Einde Gooi 8 | 1855 | boerderij |
| GMH1387 | Pniëlkerk, Van Ghentlaan 47-49 | 1958 | kerk |
| GMH1388 | Eikenlaan 36 | 1920 | landhuis |
| GMH1389 | Bielzenfabriek, Nieuwe Crailoseweg 8 | 1909 | fabrieksgebouw |

[redacted]